

TEST 13

I. LUGEMINE

Loe läbi Maris Hellranna (1970) artikkel „Huviharidus ei ole ainult soe bussipeatus“ (Sirp, 2.09.2016) ja lahenda selle põhjal ülesanded. Ülesannete lahendamisel arvesta, et iga vastuse oodatav pikkus on 50–100 sõna. (40 punkti)

1. Nimeta kolm huviharidusega seotud kitsaskohta ning too välja nende lahendamise teed. (10 punkti)
2. Milline on huvitegevuse roll noorte arengus? (10 punkti)
3. Mille poolest erinevad Ardo Rohtla ja Katriin Fisch-Uibopuu seisukohad noorte huvihariduse edendamises? (10 punkti)
4. Milline on muusika huviharidusega seotud peamine probleem ja selle võimalik lahendus? (10 punkti)

II. KIRJUTAMINE

„Sihtasutuse Archimedes Noorteagentuur korraldatud inspiratsioonipäeval esitletakse 2014–2015 ellu viidud projekti „HUviKoolide Kaasamise ja Arengu Programm (HUKK-AP)“ kogemusi, tulemusi ja edulugusid. Huviharidus on võimas töövahend noore inimese eneseavastusel ja -teostusel ning kontaktide loomisel eakaaslastega. /---/

Kahe aasta jooksul sai end tundma õppida ja teostada huvihariduslikes tegevustes (näiteks draama, tantsu, kunsti, loodushariduslike jt meetoditega) üle 2000 vähema võimaluse ja erivajadusega noore. Samuti katsetati projektis uusi kaasavaid lähenemisi. Näiteks osalesid haridusliku erivajadusega klasside õpilased huvikoolide tegevuses ja mobiilse huvihariduse kaudu jõuti piirkondadesse, kus huvidega tegelemise võimalusi napib.

Inspiratsioonipäeval on võimalus kuulata praktikute kogemusi ja saada häid mõtteid, kuidas huvihariduse valdkonnas töötada riskigrupi kuuluvate noortega, ning koostöös jõuda heade tulemusteni. Samuti saab õppida, kuidas suurendada huvikoolide suutlikkust ja laiendada tegevusvälja, haarates seni kaasamata sihtrühmi. Üritusel leiab vastuse ka küsimusele, kas ja kuidas on võimalik mõõta huvihariduse mõju noorele.“ (Inspiratsioonipäev „Kõik on võimalik! Huviharidus päästab maailma“, tantsuliit.ee, 15.03.2016)

Kirjuta arutlev kirjand (vähemalt 400 sõna), milles käsitled huvihariduse eesmärke ja kohta hariduses. Arutle, miks on huviharidust vaja ja miks see sageli ei rahulda noori. Too selle kohta näiteid. Pealkirjasta tekst ise. (60 punkti)

Huviharidus ei ole ainult soe bussipeatus

Maris Hellrand

Noorte huvitegevuse toetusüsteemi kontseptsioon toob järgmisel sügisel valdkonda 6 miljonit eurot lisaraha. 2018. aastast lisandub terveks aastaks 15 miljonit eurot.

Vestlusringis huvihariduse probleemide ja uue kontseptsiooni rolli üle nende lahendamisel osalesid kultuuriministri nõunik Piret Hartman, haridus- ja teadusministeeriumi noorteosakonna asejuhataja Ardo Rohtla, Sally Stúdio asutaja ja juhataja Annely Köster, Eesti Muusikakoolide Liidu juhatuse esimees Kadri Leivategija, Rakvere abilinnapea Kairit Pihlak, Eesti Teadushuvihariduse Liidu juhatuse liige Heilo Altin ja MTÜ Loovkirjutamise Keskus juhatuse liige Katriin Fisch-Uibopuu.

Annely Köster: Huvihariduse kontseptsiooni on välja töötatud väga kaua. Huvihariduse valdkonna inimesed ja organisatsioonid said kokku veel enne, kui selle kontseptsiooni tegemine haridus- ja teadusministeeriumi haldusalast kultuuriministeeriumi üle tuli. See oli esimene kord, kus toimus nii laiapõhjaline sisuline kaasamine ning inimesed said omavahel asjad selgeks rääkida ja läbi kirjutada. Seekord hakkas vähenema tunne, et igäiks on oma kaevikus: ühes noorsootöötajad, ühes profisport, kuskil vabaajakeskused, kuskil kunstiringid, kuskil kunsti- ja muusikakoolid. Meil kõigil on üks suur eesmärk, aga selle sees on iga valdkonna vajadustest tulenevad ootused. Kui protsess läks üle kultuuriministeeriumi, siis oli kultuurivaldkonnal suur ootus, et lisaks huvihariduse kättesaadavusele saab suuremat tähelepanu ka huvihariduse kvaliteet ja järelkasv. Järelkasvu ja kvaliteedi pool jäi uues mudelis siiski tagaplaanile ja põhirõhk on kättesaadavuse parandamisel. Võib-olla peaksime rohkem tähelepanu pöörama sellele, et huviharidus ei ole ainult soe bussipeatus. Selleks et noored tahaksid osaleda, peab see olema tõeliselt innustav, motiveeriv ja arendav ehk kvaliteetne. Eesti Kultuuri Kojaga esitasime ettepaneku, et muusika-, kunsti- ja tantsukoolides, kus tegeletakse valdkondliku järelkasvuga, võiks olla atesteerimissüsteem. Siis oleks võimalik taotleda

...estlusringis osalesid Anneli Köster, Kairit Pihlak, Aris Hellrand ja Piret Hartman, ...

... Skype'i vahendusel Kadri Leivategija, Heilo Altin, Katriin Fisch-Uibopuu ja Ardo Rohtla. Fotod: Piia Ruber

koolile kõrgemat atesteeringut. Kui panustada kvaliteeti, keskkonda, õppemeetoditesse ja õpetajate kvalifikatsiooni, võiks saada ka rohkem toetust.

Piret Hartman: Olukorra teeb keeruliseks, et huvitegevuses osalemise kohta ei ole häid andmeid, kui palju ja kus keegi osaleb. Miks me valisime ligipääsu parandamise tee? Statistika näitab, et mitteosalejaid on 10–15%, aga nägime, et osalusprotsent kõigub omavalitsuseti vägagi, kõikudes 60 ja 90 vahel. Saime aru, et ligipääs on kitsaskoht. Teiseks, valitsus andis kontseptsiooni tegijatele ülesande tõsta huvitegevuses osalemise määra. Pidime lähtuma konkreetsest probleemipüstitusest.

Kontseptsiooni eesmärk on parandada peale ligipääsetavuse huvitegevuse mitmekesisust. Need KOV-id (kohalikud omavalitsused), kes hakkavad toetust saama, peavad tagama huvitegevuse kolmes põhivaldkonnas: sport, kultuur ning loodus- ja täppisteatudused.

Loomulikult ei lahenda see kontseptsioon kõiki probleeme. Huvitegevuse kvaliteedi tõstmine ning õpetajate olemasolu ja väärtustamine on teravad teemad. Sellepärast otsustasime anda olulise ressursi huvitegevuse katusorganisatsioonidele, kes saaksid nende teemadega tegeleda. Kontseptsiooni raames saame praegusest olukorrast parema ülevaate ja organisatsioonid saavad kasutada ressursse, et hakata oma valdkonda arendama. Võib-olla kolme-nelja aasta pärast istume sama grupiga uuesti laua taha ja ütleme, et see kontseptsioon on vananenud. Kõige hullem oleks see, kui jäämegi lõputult vaidlema ja valitsus otsustab lõpuks selle 15 miljonit panna hoopis mujale.

Anneli Köster: /---/ Noor käib ikkagi seal, kus on põnev, kus asjad on hästi korraldatud ja kus õpetajad on professionaalsed. Kui mõtleme spordi, muusika, kunsti, tantsu ja teatri järelkasvu peale, siis on vaja midagi enam kui lihtsalt kohta, kus olla. Kui kõigist lastest ei saagi professionaalseid sportlasi, kunstnikke, muusikuid, siis saavad neist inimesed, kes mõistavad seda valdkonda ja kellele see jääb hobiks ja silmaringi laiendavaks väärtuseks. Võib ju öelda, et meil ei ole vaja nii palju sportlasi, muusikuid ja kunstnikke, sest nad ei tooda pealtnäha midagi. Aga kunstiõpingutel on oluline osa isiksuse arengus ja maailmavaates. See on sallivuse ja loovuse kool. /---/

Ardo Rohtla: Kuivõrd lähtekoht on noore vajadused ja küsimus, kuidas saada noori rohkem huvitegevuse juurde, siis leiti, et kõige loogilisem on läheneda nende probleemide lahendamisele noorele kõige lähemal tasandil ehk KOV-i (kohaliku omavalitsuse) kaudu. Huvikoolide pidajad – omavalitsused või MTÜ-d – toimivad KOV-is. Selle loogikaga oleme edasises protsessis jõudnud just selle poole toetamiseni. Tegemist on lisatoetusega, mis moodustab ainult ca 10% rahast, mis praegu kogu huvitegevuses kasutada on. See tähendab, et peame keskenduma väga konkreetsetele teemadele, kuhu need vahendid suunata. Kvaliteedile saab pühenduda edaspidi. Me ei saa ju eeldada, et riik hakkaks kehtestama eeskirju ja ette ütleva, missugune kunsti- või muusikaõpetus on kvaliteetne. Meie hinnangul teavad ja oskavad seda kõige paremini valdkonna inimesed ise. /---/

Katriin Fisch-Uibopuu: Aga te ei anna ju raha lihtsalt kvaliteedi arendamiseks. Sellel rahal on silt juures. Siin on täpselt öeldud, kuidas seda rahasummat arvestatakse: eelistatakse piirkondi, kus elanikke on hõredalt, 50 noore korral on koefitsient 5 ja 500 korral on see 0. KOV-ides, kus on noori rohkem kui

500, on mitmekesisuse koefitsient 0. Kui palju pärast haldusreformi üldse jääb neid KOV-e, kus on alla 500 noore? Selles mõttes on see regionaalne ja suhteliselt lühiajaline meede. Kui mingisse valdkonda lisandub vahendeid, siis lisandub ju ka pakkujaid. Nüüd on küsimus, millise kvaliteediga pakkujaid me tahame. Kas me eelisrahastame midagi? Kas me kutsume sellega midagi uut esile? Noorsootööga rahulolu uuringust tuli selgelt välja kaks põhjust, miks ei osaleta: koolikoormus on suur ja pakutav huvitegevus ei kõida. Siit tulebki suund kvaliteedi tõstmisele. See tähendab ka, et huvitegevuse valdkondi peaks juurde tulema. Küsimus on sisus. Praegu tundub see meede pigem transporditoetusena. /---/

60
65
70
Heilo Altin: /---/ Praegu on selline seis, et enamik LTT-huviringe (loodus- ja täppisteaduste huviringe) ei tegutse noorte- ega huvikeskuste juures, vaid koolides. Õpetajad koolitatakse välja ringide juhendajateks. Suurim takistus pole vahendite, vaid juhendajate puudus. Neid ei ole seetõttu, et KOV-id (kohalikud omavalitsused) ei maksa neile palka. Nad saavad tunnivälise töö eest naeruväärse tasu ja just seetõttu loodame, et uus kontseptsioon võiks meie murekoha lahendada. Kõik, kes tahaksid robotika või LTT-huviringe juhendada, saaksid seda nüüd teha, sest nad saaksid selle eest normaalset tasu. Eestis on LTT-huviringides 4000–5000 last, see on 10% kogu huvitegevusest. Me ei püüa kõigist insenere teha, aga peame andma võimaluse süvitsi minna, nagu teisteski valdkondades tehakse. Praegu see võimalus puudub, kuigi huvi on suur. /---/

75
80
Kadri Leivategija: Meie muusikakoolide liitu kuulub sadakond muusikakooli, nii munitsipaal- ja era- koolid kui ka tavakoolide juures tegutsevad muusikakoolid. Meie arvates on väga vajalik, et lisarahastus tuleb. Kardan siiski, et huvihariduse kvaliteedile, mis muusikahariduses on suur probleem, seda raha ei jätku. Muusikakoolide liitu kuuluvates koolides õpib üle 10 000 lapse. See on Eesti kohta paras hulk lapsi, aga meil hakkab lähiajal ehk kümne aasta jooksul puudu olema ligi 200 õpetajat. Noored inimesed ei tule pärast muusikaakadeemiat ega Tallinna ülikooli õpetajaks just väga väikse palga tõttu. /---/

80
85
Kairit Pihlak: /---/ Laps tahab muusika kõrval katsetada ka spordis ja kunstis. Muusikakooli õpe on üks kallimaid üleval pidada, aga ma ei näe, et meie linnas hakkaks muusikakool kokku kukkuma. Võib-olla saab õppemetoodika üle vaadata ja koormust paremini jaotada. Laste huve ja vajadusi tuleks vaadata paindlikumalt, andekatele rohkem panustada ja neile, kes tahavad muusikaga tegeleda isiksuse arendamiseks või rõõmu pärast, vastavalt teisiti. Kui me selle süsteemi läbi vaatame, suudame maksta ka muusikaõpetajatele kõrgemat palka, et neil tekiks motivatsioon see töö valida. /---/

90
Katriin Fisch-Uibopuu: Kultuuriministeerium ning haridus- ja teadusministeerium on teinud suure töö, et üleval hoida diskussiooni, milleks meile see huviharidus üldse. Seda tuleb võtta esimese sammuna. Kontseptsiooni keskmes on praegu vajaduspõhisus ja mitmekesisus – hästi. On veel palju aspekte, mida sisulise kvaliteedi huvides teha, aga ilmselt on need juba järgmiste eelnõude küsimused. Praegu jääb ainult tõdeda: tore on, et meil on selles valdkonnas üle Eesti 6000 spetsialisti, kes panustavad oma aega, tegelevad meie lastega ja loodetavasti saab siis järgmiste eelnõudega nende motivatsiooni ka tõsta.

(Artiklit on ülesande tarbeks lühendatud.)